

Sygn. akt V CSK 589/18

POSTANOWIENIE

Dnia 27 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku H. S.
przy uczestnictwie J. S. i M. M.
o stwierdzenie nabycia spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 września 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w C.
z dnia 29 maja 2018 r., sygn. akt VI Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) stwierdza, że każda ze stron ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawca powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), pozostającego w związku z wykładnią art. 957 § 2 w zw. z 952 k.c., któremu nadał postać pytania, „czy na gruncie tych przepisów w razie obecności przy sporządzaniu testamentu ustnego świadka będącego powinowatym pierwszego stopnia dla osoby, dla której w testamencie zamieszczono postanowienie przysparzające jej korzyść oraz rozporządzenie o wydziedziczeniu osoby, dla której świadek ten nie był powinowatym ani krewnym, nieważny jest cały testament czy tylko ustanowienie spadkobiercy, a ważne jest rozporządzenie o wydziedziczeniu”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecniczą, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnienie to należy sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę

przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, to zarówno charakter zgłoszonego w niej roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Pytanie sformułowane przez wnioskodawcę nie ma cech zagadnienia prawnego w znaczeniu przytoczonym wyżej, gdyż zostało objaśnione m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z 30 października 2013 r., II CSK 628/12, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że jeżeli w art. 952 § 1 k.c. ustawodawca wskazał, że spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie i takie ustne rozrządzenie będzie ważne, jeżeli nastąpi przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków, to w sytuacji gdy spadkodawca oświadczy ostatnią wolę w obecności trzech świadków, z których jeden spełnia warunki z art. 957 § 1 k.c., to nie mamy do czynienia z czynnością prawną w całości dokonaną w obecności dwóch świadków. Oświadczenie ostatniej woli jest wówczas nieważne w części, to jest w zakresie wynikającym z § 2 art. 957 k.c., w tym bowiem zakresie zostało złożone wobec dwóch świadków, chyba że bez nieważnego rozrządzenia spadkodawca nie sporządziłby testamentu tej treści. Nie ma też podstaw do wnioskowania o bezskuteczności całego testamentu w sytuacji, gdy treść testamentu ustnego sporządzonego w obecności świadka spełniającego warunki z art. 957 § 1 k.c., spisze ten świadek.

W świetle art. 957 § 1 k.c. i w kontekście okoliczności ustalonych w sprawie, odpowiedź na pytanie sformułowane przez wnioskodawcę nie nastręcza trudności. W powołanym przepisie ustawodawca wyłączył z grona świadków testamentu ustnego osoby, dla których w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść oraz m.in. ich powinowatych pierwszego i drugiego stopnia. Skoro w przepisie mowa o jakiegokolwiek korzyści, to określenie to musi obejmować także korzyść będącą konsekwencją wydziedziczenia kogoś ze spadkobierców ustawowych, prowadzącego - gdyby przyjąć jego skuteczne dokonanie - do powiększenia się udziału spadkowego przypadającego z ustawy spadkobiercy,

którego powinowaty pierwszego lub drugiego stopnia miałby być świadkiem testamentu.

Wniosek uczestnika M. M. o odrzucenie skargi kasacyjnej z uwagi na zaniechanie wskazania w niej wartości przedmiotu zaskarżenia i wadliwe opłacenie w sytuacji, gdy zarzuty skierowane przeciwko rozstrzygnięciu wskazują na zakwestionowanie wyłącznie pominięcia skutków wydziedziczenia M. M. , jest bezzasadny. Sprawa o stwierdzenie spadku nie mogła zmienić przedmiotu na etapie postępowania kasacyjnego. Pozostała zatem sprawą o stwierdzenie spadku, dla której problem wydziedziczenia uczestnika pozostaje kwestią doniosłą dla ustalenia kręgu spadkobierców ustawowych i wysokości ich udziałów w spadku.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. oraz - co do kosztów postępowania - art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., orzeczono jak w postanowieniu.

jw

l.n